

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права
Кафедра приватного права

Затверджено
Науково-методичною радою
Університету,
протокол від 19.10.2022 № 9
Голова НМР *[підпис]* *С.Сербукіна*

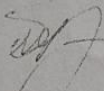
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Цивільне процесуальне право України»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форми навчання)
галузь знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»
освітня програма: «Правове регулювання публічних та приватних
відносин»

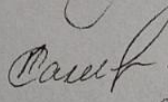
Статус дисципліни: обов'язкова

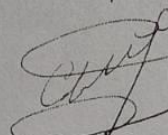
Ірпінь – 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України» складена на основі освітньо-професійної програми «Правове регулювання публічних та приватних відносин» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 081 «Право», затвердженої Вченою радою Університету «19» 19 2022 р., протокол № 3.

Укладачі:

 Ю.Ю. Рябченко, д.ю.н., професор, професор кафедри приватного права

 Л.О. Самілик, к.ю.н., доцент, доцент кафедри приватного права

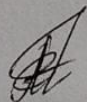
 С.В. Дяченко, к.ю.н., доцент, доцент кафедри приватного права

Рецензенти:

Н.Б. Новицька, д.ю.н., доцент, професор кафедри приватного права

Т.О.Мацелик, д.ю.н., професор, професор кафедри публічного права

Гарант освітньої програми

 А.В. Гарбінська-Руденко, к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного права

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою приватного права, протокол від «03» 10 2022 р. № 5.

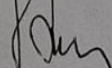
В.о.завідувача кафедри

І.В.Чеховська, д.ю.н., професор

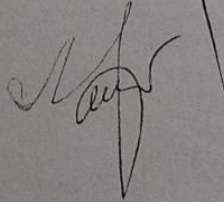
Розглянуто і схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту права, протокол від «05» 10 2022 р., № 4.

Голова Вченої ради ННІ права

В.В. Топчій, д.ю.н., професор

Завідувач відділу планування, організації та контролю освітнього процесу

Л.В. Мілімко, к.ю.н., доцент

Реєстраційний № _____

**ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри приватного права

Протокол від _____ 2022 р. № _____.

Укладач (і):

_____ Рябченко Ю.Ю., Самілик Л.О., Дяченко С.В.

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

(протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Передмова.....	5
2. Опис навчальної дисципліни.....	6
3. Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями.....	12
4. Критерії оцінювання.....	33
5. Засоби оцінювання.....	39
6. Форми та перелік питань до поточного та підсумкового контролю.....	40
7. Рекомендована література.....	46

1. Передмова

Цивільне процесуальне право України належить до числа навчальних дисциплін, які посідають провідне місце у професійній підготовці фахівців галузі знань 08 «Право». Вивчення даної навчальної дисципліни передбачає опрацювання основних теоретичних положень цивільного процесу та положень законодавства, а також аналіз актуальних проблем сучасної практики цивільного судочинства й захисту прав і свобод людини на різних стадіях сучасного цивільного процесу, і таким чином дає можливість отримати фундаментальні знання із теорії, законодавства і практики цивільного судочинства.

Метою навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України» є розкриття сучасних наукових концепцій, понять, методів та процедур захисту суб'єктивних прав особи, роль цивільного процесуального права у відповідності до гарантованого Конституцією України права всіх громадян на судовий захист, порядок розгляду і вирішення цивільних справ загальними судами.

Завдання навчальної дисципліни: набути вміння опрацьовувати необхідні нормативні акти, інші джерела права, використовувати їх зміст при розгляді конкретних питань; оволодіти методами та технологіями захисту суб'єктивних прав громадян, юридичних осіб в суді загальної юрисдикції з урахуванням вимог сьогодення; розуміти сутність основних положень Цивільного процесуального кодексу України та інших нормативних актів, що регламентують процесуальний порядок захисту прав та охоронюваних законом інтересів в судовому порядку; усвідомити процесуальний порядок порушення цивільної справи у суді, її розгляд, вступ у справу третіх осіб та порядок залучення процесуального представника і інших учасників процесу; визначити права та обов'язки сторін, третіх осіб, процесуального представника та інших учасників процесу; знати порядок оскарження судових рішень та звернення судових рішень до виконання; аналізувати основні життєві ситуації, пов'язані з порушенням прав та охоронюваних законом інтересів та вміти визначати їх цивільну юрисдикцію; самостійно готувати основні цивільно-процесуальні документи, пов'язані з порушенням справи в суді, оскарженням ухвал, наказів та рішень суду, а також їх виконанням.

Методи та форми навчання. Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, метод проблемного викладу, робота в малих групах тощо. Форми навчання: денна та заочна. Форми організації занять: лекційні, семінарські та практичні заняття, індивідуальна-консультаційна робота під керівництвом викладача та самостійна робота здобувачів, при виконанні якої здобувач має звертатись до роботи в мережі Internet, працювати з першоджерелами, розв'язувати навчальні кейси, виконувати різні види завдань, а також неодноразово звертатись до самостереження та самоаналізу.

Організація поточного та підсумкового контролю знань

Контроль роботи здобувача вищої освіти є необхідним компонентом навчального процесу, який має на меті визначення реального рівня професійної підготовки здобувача, а також надання необхідних рекомендацій, які будуть сприяти подальшому розвитку його творчої особистості. Об'єктами контролю є отримані здобувачами знання у процесі засвоєння матеріалу дисципліни на лекціях, семінарських та практичних заняттях, диспутах та під час виконання індивідуальних завдань. Логічним завершенням процесу контролю є процедура оцінювання отриманих здобувачем знань. Підсумковий контроль передбачає складання здобувачами екзамену.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність Освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
Модулів - 2	Галузь знань: 08 «Право» (шифр і найменування)	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 5		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 210		Семестр	
		5-й	5-й
		Лекції	
		44 год.	8 год.
	Спеціальність: 081 «Право» (код і найменування)	Практ	Сем.
		10 год	30 год
	Освітня програма «Правове регулювання публічних та приватних відносин»	Сем.	
		6 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		122 год.	194 год.
		Індивід.-консультац. робота	
		4 год.	2 год.
	Форма семестрового контролю: екзамен		

2.1. Перелік компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни

Загальні компетентності

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні компетентності

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

2.2. Результати навчання

РН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

2.3. Пререквізити та постреквізити вивчення дисципліни

Пререквізитами вивчення навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України» є отримані знання із загальнотеоретичних дисциплін спрямування, таких як: «Теорія держави та права», «Судові та правоохоронні органи», «Правнича риторика», «Римське приватне право», «Юридична клінічна практика» тощо. Також дана навчальна дисципліна знаходиться у тісному взаємозв'язку з іншими галузями права, а саме: «Цивільним правом України», «Адміністративним процесуальним правом України», «Господарським процесуальним правом України» тощо.

Постреквізитами навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України» є: «Кримінальне процесуальне право України», «Трудове право України», «Міжнародний захист прав людини», «Сімейне право України».

**2.4. Структура навчальної дисципліни
(денна форма навчання)**

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин					
		Лекції (год.)	Семінари (год.)	Практ. заняття (год.)	Інд.-конс. робота під керівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА (90 год. / 3 кредита)							
Змістовий модуль 1. Загальні положення цивільного процесуального права (Теми 1-4)							
T.1	Цивільне процесуальне право як галузь права	2				7	9
T.2	Завдання та основні засади (принципи) цивільного судочинства	2	2			5	9
T.3	Цивільно - процесуальні правовідносини	2	2			5	9
T.4	Цивільна юрисдикція	2	2			5	9
Всього по модулю:		8	6			22	36
Змістовий модуль 2. Учасники судового процесу (Теми 5-10)							
T.5	Сторони в цивільному процесі	2				5	7
T.6	Треті особи та інші учасники в цивільному процесі	2	2			5	9
T.7	Представництво в цивільному процесі	2	2			5	9
T.8	Доказування та докази в цивільному процесі	2	2			7	11
T.9	Судові витрати та заходи процесуального примусу	2	2			7	11
T.10	Процесуальні строки	2				5	7
Всього по модулю:		12	8			34	54
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)							
МОДУЛЬ II. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА (120 год. / 4 кредита)							
Змістовий модуль 3. Розгляд цивільних справ у суді першої інстанції (Теми 11-16)							
T.11	Наказне провадження	2		2		7	11

T.12	Позовне провадження	2	2	2		7	13
T.13	Підготовче провадження	2	2			5	9
T.14	Розгляд справи по суті	2	2	2		7	13
T.15	Судові рішення. Заочний розгляд справи	2	2			5	9
T.16	Окреме провадження	4	2	2	2	7	15
Всього по модулю:		14	10	8	2	38	70
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)							
Змістовий модуль 4. Провадження з перегляду судових рішень. Виконавче провадження (Теми 17-20)							
T.17	Апеляційне провадження	2		2		6	10
T.18	Касаційне провадження	2	2			6	10
T.19	Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	2	2			6	10
T.20	Виконавче провадження	2	2		2	7	13
Всього по модулю:		8	6	2	2	25	43
Змістовий модуль 5. Міжнародний цивільний процес (Тема 21)							
T.21	Цивільне судочинство з іноземним елементом	2				5	7
Всього по модулю:		2				5	7
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)							
Форма підсумкового контролю – екзамен							
Разом годин з курсу:		44	30	10	4	122	210

**Структура навчальної дисципліни
(заочна форма навчання)**

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин					
		Лекції (год.)	Семінари (год.)	Практ. заняття (год.)	Інд.-конс. робота під керівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА (90 год. / 3 кредита)							
Змістовий модуль 1. Загальні положення цивільного процесуального права (Теми 1-4)							
T.1	Цивільне процесуальне право як галузь права	2				10	12
T.2	Завдання та основні засади (принципи) цивільного судочинства					10	10
T.3	Цивільно - процесуальні правовідносини					8	8
T.4	Цивільна юрисдикція					8	8
Всього по модулю:		2				36	38
Змістовий модуль 2. Учасники судового процесу (Теми 5-10)							
T.5	Сторони в цивільному процесі					8	8
T.6	Треті особи та інші учасники в цивільному процесі					8	8
T.7	Представництво в цивільному процесі					8	8
T.8	Доказування та докази в цивільному процесі	2				8	10
T.9	Судові витрати та заходи процесуального примусу		2			8	10
T.10	Процесуальні строки					8	8
Всього по модулю:		2	2			48	52
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)							
МОДУЛЬ II. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА (120 год. / 4 кредита)							
Змістовий модуль 3. Розгляд цивільних справ у суді першої інстанції (Теми 11-16)							
T.11	Наказне провадження					10	10

T.12	Позовне провадження	2				10	12
T.13	Підготовче провадження					10	10
T.14	Розгляд справи по суті		2			10	12
T.15	Судові рішення. Заочний розгляд справи					10	10
T.16	Окреме провадження				2	10	12
Всього по модулю:		2	2		2	60	66
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)							
Змістовий модуль 4. Провадження з перегляду судових рішень. Виконавче провадження (Теми 17-20)							
T.17	Апеляційне провадження		2			10	12
T.18	Касаційне провадження					10	10
T.19	Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами					10	10
T.20	Виконавче провадження	2				11	13
Всього по модулю:		2	2			41	45
Змістовий модуль 5. Міжнародний цивільний процес (Тема 21)							
T.21	Цивільне судочинство з іноземним елементом					9	9
Всього по модулю:						9	9
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)							
Форма підсумкового контролю – екзамен							
Разом годин з курсу:		8	6		2	194	210

3. Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Змістовий модуль № 1.

Загальні положення цивільного процесуального права

Тема 1. Цивільне процесуальне право як галузь права

План лекційного заняття

1. Поняття цивільного процесуального права та його значення.
2. Предмет, метод і система цивільного процесуального права.
3. Цивільне судочинство і його стадії.
4. Поняття та види джерел цивільного процесуального права.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Цивільний процесуальний порядок захисту майнових і особистих немайнових прав та охоронюваних законом інтересів особи в Україні.
2. Право на звернення до суду за судовим захистом.
3. Судова практика у цивільному судочинстві.
4. Система судів цивільної юрисдикції.
5. Форми захисту у разі порушення, оспорювання або невизнання прав, свобод чи інтересів фізичних та юридичних осіб.

Перелік питань для самоконтролю

1. Поняття цивільного процесуального права України, його предмет, метод і система.
2. Джерела цивільного процесуального права.
3. Співвідношення цивільного процесуального права з іншими галузями права України.
4. Цивільне судочинство, види провадження у цивільному судочинстві, стадії цивільного процесу.
5. Які відносини становлять предмет цивільного процесуального права?
6. У чому виявляються особливості відносин, які складаються при здійсненні правосуддя у цивільних справах?
7. Дайте структурно-змістовну характеристику методу правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин.

Рекомендована література

Основна: [1, 2, 3, 7, 9, 10]

Допоміжна: [9, 13]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1,2]

Міжнародні видання: [1, 3]

Тема 2. Завдання та основні засади (принципи) цивільного судочинства

План лекційного заняття

1. Основні засади (принципи) цивільного судочинства і їх значення.

2. Конституційні принципи цивільного процесуального права.
3. Принципи, закріплені законодавством про судочинство.
4. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система та її функції.

План семінарського заняття

1. Верховенство права та законодавство, відповідно до якого суд вирішує справи.
2. Здійснення правосуддя на засадах поваги до честі і гідності, рівності перед законом і судом.
3. Пропорційність у цивільному судочинстві.
4. Гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами.
5. Принцип диспозитивності.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Принцип раціональної процесуальної форми.
2. Принцип оперативності.
3. Електронне судочинство.
4. Офіційна електронна адреса.
5. Єдиний державний реєстр судових рішень.

Перелік питань для самоконтролю

1. Яким є значення організаційно-функціональних принципів цивільного судочинства?
2. У яких джерелах цивільного процесуального права закріплені організаційно-функціональні принципи цивільного судочинства?
3. Охарактеризуйте сутність організаційно-функціональних принципів цивільного судочинства, зважаючи на предмет їх правового регулювання.
4. Чи можна стверджувати про пріоритет того чи іншого організаційно-функціонального принципу цивільного судочинства?

Рекомендована література

Основна: [1, 2, 3, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [9, 13, 18, 25]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1,2]

Міжнародні видання: [1, 2]

Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини

План лекційного заняття

1. Поняття цивільних процесуальних правовідносин.
2. Підстави і передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
3. Суб'єкти та об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.

План семінарського заняття

1. Відмінність між цивільними та цивільно-процесуальними правовідносинами.
2. Підстави і передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
3. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.
4. Об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.

2. Юридичні склади та їх характеристика.
3. Особливості цивільної процесуальної дієздатності фізичних і юридичних осіб та держави.

Перелік питань для самоконтролю

1. Поняття цивільних процесуальних правовідносин.
2. Структура цивільних процесуальних правовідносин.
3. У чому полягає специфіка цивільних процесуальних правовідносин?
4. Підстави і передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
5. Суб'єкти та об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
6. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.
7. Хто є особливим суб'єктом цивільних процесуальних правовідносин? Розкрийте правовий статус.

Рекомендована література

Основна: [1, 2, 3, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [1, 9, 13, 14, 18, 19]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2, 3]

Міжнародні видання: [2, 3]

Тема 4. Цивільна юрисдикція

План лекційного заняття

1. Загальні правила та види цивільної юрисдикції.
2. Предметна та суб'єктна юрисдикція. Інстанційна юрисдикція.
3. Територіальна юрисдикція (підсудність).
4. Підвідомчість цивільних справ третейським судам.
5. Склад суду. Головуючий як особливий суб'єкт складу суду.
6. Підстави для відводу (самовідводу) судді.

План семінарського заняття

1. Цивільна юрисдикція та її види.
2. Поняття та види територіальної юрисдикції (підсудності).
3. Передача справи з одного суду до іншого.
4. Склад суду.
5. Підстави для відводу суддів.
6. Апарат суду. Відвід працівника апарату суду.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Юрисдикція кількох пов'язаних між собою вимог. Підсудність справ, у яких однією зі сторін є суд або суддя.
2. Право сторін на передачу спору на розгляд іноземного суду.
3. Порядок вирішення питань при колегіальному розгляді справи.
4. Підстави для відводу (самовідводу) секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача.
5. Порядок вирішення заявленого відводу та самовідводу.

Перелік питань для самоконтролю

1. Які існують конституційні підстави судової юрисдикції?
2. Визначте поняття цивільної юрисдикції.
3. У чому виявляються виключність та необмеженість судової юрисдикції?

4. Як розмежовується юрисдикція цивільних, господарських та адміністративних судів?
5. Які справи належать до компетенції судів цивільної юрисдикції?
6. Якими є правила визначення юрисдикції суду у справах позовного провадження?
7. Якими є правила визначення юрисдикції суду у справах наказного провадження?

Рекомендована література

Основна: [1, 2, 3, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [1, 9, 13, 14, 18, 19]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2, 3]

Міжнародні видання: [2, 3]

Змістовий модуль № 2 Учасники судового процесу

Тема 5. Сторони в цивільному процесі

План лекційного заняття

1. Поняття сторін у цивільному процесі.
2. Процесуальні права та обов'язки сторін.
3. Процесуальна співучасть.
4. Неналежний відповідач та порядок його заміни.
5. Процесуальне правонаступництво.
6. Органи державної влади та місцевого самоврядування як сторона в цивільному процесі.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Загальні та спеціальні права сторін.
2. Обов'язок добросовісно здійснювати свої процесуальні права і виконувати процесуальні обов'язки.
3. Спільне та відмінності стосовно заміни неналежної сторони та процесуального правонаступництва.

Перелік питань для самоконтролю

1. Чому сторін визнають головними учасниками цивільного судочинства?
2. Як відбивається на процесуальному статусі сторін те, що вони є учасниками (суб'єктами) спору про право?
3. Якою є природа процесуальної співучасті?
4. Якими є матеріально-правові та процесуальні підстави і наслідки визнання відповідача неналежним?
5. У чому виявляються особливості процесуального правонаступництва і його відмінності від правонаступництва у цивільному праві?

Рекомендована література

Основна: [1, 2, 3, 7, 8]

Допоміжна: [9, 11, 13, 14, 18, 19, 26]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2, 3]

Міжнародні видання: [2]

Тема 6. Треті особи та інші учасники в цивільному процесі

План лекційного заняття

1. Поняття третіх осіб та порядок вступу третіх осіб в процес. Ознаки третіх осіб.
2. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги, їх права.
3. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог.
4. Інші учасники судового процесу

План семінарського заняття

1. Вибуття третіх осіб з процесу.
2. Відмінність третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги від сторін у справі.
3. Процесуальні права третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог.
4. Заміна третьою особою у цивільному процесі (правонаступництво).
5. Наслідки незалучення у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проблемні питання залучення до участі в справі третіх осіб без самостійних вимог щодо предмета спору.
2. Особливості участі держави в цивільному процесі.
3. Відмінність експерта від експерта з питань права.
4. Відмінність помічника судді від судового розпорядника.

Перелік питань для самоконтролю

1. Якими є формальні й неформальні ознаки третіх осіб та в чому полягає їх відмінність від сторін?
2. Чим визначаються відмінності третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, та третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору?
3. У чому виявляються функції інституту третіх осіб у цивільному судочинстві?
4. У яких справах є можливою участь третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору?
5. У яких справах є можливою участь третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору?
6. Яке місце у системі учасників цивільного судочинства посідають особи, які сприяють здійсненню правосуддя?
7. Назвіть загальні та специфічні ознаки, що притаманні особам, які сприяють здійсненню правосуддя.

Рекомендована література

- Основна:** [1, 2, 3, 7, 8]
Допоміжна: [1, 9, 11, 13, 14, 18, 19, 26]
Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2, 3]
Міжнародні видання: [2]

Тема 7. Представництво в цивільному процесі

План лекційного заняття

1. Поняття процесуального представництва, правове становище представника в цивільному процесі.
2. Види процесуального представництва. Особи, які можуть бути представниками в суді.

3. Документи, що стверджують повноваження представника в цивільному процесі, відповідальність представника за несумлінне ведення справи.
4. Забезпечення захисту прав малолітніх або неповнолітніх осіб під час розгляду справи.

План семінарського заняття

1. Процесуальний представник – один із учасників судового процесу.
2. Види процесуального представництва.
3. Особи, які можуть здійснювати представництво.
4. Повноваження представника.
5. Відповідальність представника.
6. Призначення або заміна законного представника судом.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Представництво у суді юридичних осіб.
2. Процесуальне представництво іноземців консулами.
3. Зміст процесуальних правовідносин, що виникають у представництві.
4. Відмінність інституту процесуального представництва від інституту представництва в цивільному праві.

Перелік питань для самоконтролю

1. Що таке представництво в суді?
2. Визначте склад осіб, які можуть брати участь у цивільному судочинстві через представника.
3. Чи може особа, яка бере участь у справі, мати декількох представників?
4. Класифікація представництва в суді.
5. Хто може бути законним представником у суді?
6. Якими є підстави призначення або заміни законного представника судом?
7. Хто може бути добровільним представником у суді?

Рекомендована література

Основна: [1, 2, 4, 7, 9, 10]

Допоміжна: [9, 13, 14, 18, 21, 23]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 4]

Міжнародні видання: [3]

Тема 8. Доказування та докази

План лекційного заняття

1. Поняття доказування в цивільному процесі.
2. Поняття судових доказів.
3. Належність, допустимість, достовірність і достатність доказів
4. Обов'язок доказування і подання доказів, витребування доказів, підстави звільнення від доказування.
5. Засоби доказування.
6. Забезпечення доказів.

План семінарського заняття

1. Показання свідків, порядок їх дослідження.
2. Письмове опитування учасників справи як свідків.
3. Письмові докази.

4. Речові докази.
5. Електронні докази.
6. Висновок експерта.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Судові доручення, порядок їх дачі та виконання.
2. Оцінка судових доказів
3. Експертиза на замовлення учасника справи.
4. Висновок експерта у галузі права.
5. Відповідальність за невиконання вимог суду подати докази.

Перелік питань для самоконтролю

1. У чому полягають особливості пояснень сторін, третіх осіб та їхніх представників як судових доказів?
2. Хто може бути свідком і яке значення мають показання свідків?
3. Якими є ознаки письмових та речових доказів, чим вони відрізняються один від одного?
4. Які документи можуть бути письмовими доказами?
5. Як можна з точки зору процесуального режиму класифікувати речові докази?
6. Що таке висновок експерта у системі засобів доказування?
7. За яких умов і в якому порядку вирішується питання про фальшивість доказів?

Рекомендована література

Основна: [1, 7, 8, 9]

Допоміжна: [6, 9, 10, 13, 14]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 3]

Міжнародні видання: [1, 2]

Тема 9. Судові витрати та заходи процесуального примусу

План лекційного заняття

1. Поняття та види судових витрат.
2. Судовий збір: порядок обчислення та сплати. Ціна позову.
3. Витрати, пов'язані з розглядом справи.
4. Попереднє визначення суми судових витрат. Забезпечення та попередня оплата судових витрат.
5. Розподіл судових витрат.
6. Заходи процесуального примусу.

План семінарського заняття

1. Витрати на правничу допомогу.
2. Витрати сторін та їхніх представників, що пов'язані з явкою до суду.
3. Особливості застосування штрафу як заходу процесуального примусу.
4. Попередження і видалення із залу судового засідання.
5. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом.
6. Привід свідка.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Відстрочення та розстрочення судових витрат.
2. Застосування юридичної відповідальності у зв'язку із вчиненням правопорушення учасником судового процесу

3. Повернення судових витрат.
4. Оскарження ухвал з питань визначення ціни позову та судових витрат.
5. Відмінність між заходами процесуального примусу та юридичною відповідальністю.
6. Особливості застосування попередження як заходу процесуального примусу.

Перелік питань для самоконтролю

1. Які функції виконує інститут судових витрат?
2. На кого покладається тягар сплати судових витрат, в яких випадках вони можуть бути зменшені?
3. Від чого залежить розмір судового збору?
4. Яким є порядок сплати судового збору?
5. В яких випадках підлягають сплаті витрати, пов'язані з розглядом справи?
6. Які заходи правового примусу можуть бути застосовані у сфері цивільного судочинства?
7. Чи є процесуальний примус різновидом юридичної відповідальності?

Рекомендована література

Основна: [1, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [9, 13, 14, 16, 18]

Інформаційні ресурси Інтернет: [3, 4]

Міжнародні видання: [1]

Тема 10. Процесуальні строки

План лекційного заняття

1. Поняття процесуальних строків та їх види.
2. Обчислення процесуальних строків.
3. Розумність процесуальних строків.
4. Закінчення, зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.
5. Судові повістки.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Обов'язок учасників судового процесу повідомляти суд про зміну свого місця проживання (перебування, знаходження) та про причини неявки в судове засідання.
2. Значення темпоральних меж цивільного процесу.
3. Порядок обчислення строків при розгляді справи спочатку.
4. Види процесуальних строків, що передбачені чинним ЦПК України.
5. Характеристика «розумного» строку? Особливості процесуальних строків, визначених в законі як «негайно» та «невідкладно».
6. Факти та критерії, що є підставою перегляду рішень ЄСПЛ у зв'язку з порушенням строків.

Перелік питань для самоконтролю

1. Які строки є процесуальними?
2. Як співвідносяться поняття «термін» та «строк»?
3. Яке місце займають строки у системі юридичних фактів?
4. Як обчислюються процесуальні строки?
5. У чому виявляється безперервність перебігу процесуальних строків?
6. Чи збігаються у часі «початок строку» і «початок перебігу процесуального строку»?
7. У чому полягає різниця між поновленням та продовженням процесуальних строків?

Рекомендована література

Основна: [1, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [8, 9, 13, 14, 15]

Інформаційні ресурси Інтернет: [4]

Міжнародні видання: [4]

МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Змістовий модуль №3

Розгляд цивільних справ у суді першої інстанції

Тема 11. Наказне провадження

План лекційного заняття

1. Поняття та особливості наказного провадження.
2. Право на звернення до суду із заявою про видачу судового наказу: умови реалізації.
3. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
4. Вимоги до заяви про видачу судового наказу та порядок її подання.
5. Вирішення питання щодо прийняття заяви про видачу судового наказу. Повернення цієї заяви і відмова у її прийнятті.
6. Скасування судового наказу у порядку наказного провадження.

План практичного заняття

1. Аналіз практики розгляду судами заяв у порядку наказного провадження та підготовка заяв про видачу судового наказу:
  - а) за вимогою про стягнення нарахованої, але несплаченої працівникові суми заробітної плати;
  - б) за вимогою про присудження аліментів на дитину (знайти відповідні норми Сімейного кодексу);
  - в) за вимогою про повернення вартості товару неналежної якості (знайти відповідні норми Закону України «Про захист прав споживачів»);
  - г) за вимогою про стягнення заборгованості за надані житлово-комунальні, телекомунікаційні послуги, послуги телебачення та радіомовлення.
2. Розробка проекту судового наказу за вимогою про стягнення заборгованості за теплопостачання, сума вимоги якого становить 50,000 грн. до фізичної особи – власника будинку. Розмір судового збору.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Основні положення Постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23.12.2011 р. № 14 «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження».
2. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу.
3. Наказне провадження в законодавстві іноземних держав.

Перелік питань для самоконтролю

1. У чому виявляється самостійність наказного провадження у структурі цивільного судочинства?
2. Якою мірою існуюча модель наказного провадження впливає на ефективність цивільного судочинства?

3. Чим відрізняється за своєю природою наказне провадження від нотаріального провадження з надання борговим документам виконавчої сили?
4. Які справи наказного провадження віднесені до юрисдикції суду?
5. Які законодавчі підстави передбачені для видачі судового наказу?
6. Чи здійснюється у наказному провадженні правосуддя?
7. У чому полягає різниця між скасуванням та оскарженням судового наказу?

Рекомендована література

Основна: [1, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [2, 8, 9, 12]

Інформаційні ресурси Інтернет: [4]

Міжнародні видання: [4]

Тема 12. Позовне провадження

План лекційного заняття

1. Поняття позову.
2. Елементи позову. Види позовів.
3. Право на позов та право на пред'явлення позову.
4. Зміни у позові.
5. Поняття та види забезпечення позову. Підстави для забезпечення позову. Зустрічне забезпечення.
6. Скасування заходів забезпечення позову.

План семінарського заняття

1. Прийняття заяв у цивільних справах.
2. Зміст і форма позовної заяви.
3. Зустрічний позов.
4. Зміни в позовному спорі.
5. Порядок подання заяви про забезпечення позову.
6. Розгляд заяви про забезпечення позову.

План практичного заняття

1. Складання проекту позовних заяв про:
  - усунення перешкод у користуванні майном;
  - повернення майна з чужого незаконного володіння;
  - про розірвання шлюбу;
  - про визнання особи такою, що втратила право користування житловим приміщенням;
  - стягнення грошових коштів невиконаних при звільненні;
  - визнання права власності в порядку спадкування на квартиру в ЖБК (житловому будівельному кооперативі);
  - встановлення додаткового строку для прийняття спадщини;
  - визнання права власності на частку у спільному майні;
  - стягнення грошових коштів за борговою розпискою;
  - поновлення на роботі у зв'язку з скороченням чисельності або штату працівників;
  - усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою;
  - стягнення коштів з винуватця ДТП (дорожньо-транспортна пригода);
  - поділ спільного майна подружжя;
  - про захист честі, гідності та ділової репутації;

- визнання права власності на самочинно збудоване нерухоме майно власником земельної ділянки;
- визнання права власності на самочинно збудоване майно на земельній ділянці, що не була відведена особі, яка здійснила самочинне будівництво;
- знесення самочинно збудованого нерухомого майна;
- відшкодування витрат на будівництво, здійснене на земельній ділянці, яку особі не було відведено;
- стягнення витрат, пов'язаних із приведенням земельної ділянки до попереднього стану;
- визнання оспорюваного правочину недійсним і застосування наслідків його недійсності;
- застосування наслідків недійсності нікчемного правочину;
- відшкодування моральної шкоди та виплати майнового відшкодування у зв'язку з порушенням авторського права.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Об'єднання в позовній заяві кількох вимог, пов'язаних між собою.
2. Наслідки подання позовної заяви, що не відповідає вимогам закону.
3. Відмінність відмови у відкритті провадження у справі та залишення позовної заяви без руху, а також від повернення позовної заяви.
4. Заяви з процесуальних питань.
5. Наслідки подання позовної заяви, що не відповідає вимогам закону.
6. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження.
7. Пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх витребування.

Перелік питань для самоконтролю

1. Дайте поняття позову.
2. З яких елементів складається позов? Дайте характеристику елементів позову.
3. Визначте види позовів та дайте характеристику окремих видів позовів.
4. Які існують процесуальні заходи захисту відповідача проти позову?
5. Вкажіть підстави та правові умови подання та розгляду зустрічного позову.
6. Дайте поняття мирової угоди сторін та зазначте процесуальні наслідки укладення мирової угоди сторін, а також відмови позивача від позову та визнання позову відповідачем.
7. Дайте поняття забезпечення позову.

Рекомендована література

Основна: [1, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [7, 8, 9, 14, 18]

Інформаційні ресурси Інтернет: [4]

Міжнародні видання: [4]

Тема 13. Підготовче провадження

План лекційного заняття

1. Врегулювання спору за участю судді.
2. Прийняття заяв у цивільних справах. Мета, завдання, зміст, значення провадження у справі до судового розгляду.
3. Дії судді та учасників процесу по підготовці справи до судового розгляду. Попереднє судове засідання.
4. Строки підготовки справи та призначення справи до розгляду.

План семінарського заняття

1. Дії судді при підготовці справи до судового розгляду.
2. Права відповідача у зв'язку із забезпеченням позову.
3. Строки підготовки справи та призначення справи до розгляду.
4. Забезпечення доказів та забезпечення позову.
5. Порядок заміни виду забезпечення позову.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Правові наслідки відкриття цивільних справ у суді.
2. Завдання, порядок проведення, питання, які вирішуються в попередньому судовому засіданні.
3. Судові рішення у підготовчому засіданні.
4. Підстави та порядок проведення врегулювання спору за участю судді.

Перелік питань для самоконтролю

1. Дайте поняття підготовчого провадження.
2. Якими є мета, значення та процесуальне оформлення провадження у справі до судового розгляду?
3. Якими є строк і порядок проведення попереднього судового засідання?
4. У чому полягає підготовка справи до судового розгляду?
5. Як оформлюється призначення справи до судового розгляду?

Рекомендована література

Основна: [1, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [7, 8, 9, 14, 18]

Інформаційні ресурси Інтернет: [4]

Міжнародні видання: [4]

Тема 14. Розгляд справи по суті

План лекційного заняття

1. Поняття розгляду справи по суті та процесуальні форми його здійснення.
2. Судове засідання. Порядок судового засідання.
3. Відкриття розгляду справи по суті.
4. Порядок з'ясування обставин справи та дослідження доказів.
5. Судові дебати та ухвалення рішення.
6. Відкладення розгляду справи або оголошення перерви в її розгляді, зупинення, закриття провадження у справі, залишення заяви без розгляду.

План семінарського заняття

1. Судове засідання – процесуальна форма розгляду і вирішення справи.
2. Відкриття розгляду справи по суті.
3. З'ясування обставин справи та дослідження доказів.
4. Судові дебати та ухвалення рішення.
5. Фіксування цивільного процесу.

План практичного заняття

1. Розробка проектів процесуальних документів.
  - 1.1. Рішення суду щодо:
    - усунення перешкод у користуванні майном;
    - повернення майна з чужого незаконного володіння;

- стягнення грошових коштів невиконаних при звільненні;
- визнання права власності в порядку спадкування на квартиру;
- визнання права власності на частку у спільному майні;
- стягнення грошових коштів за борговою розпискою;
- стягнення коштів з винуватця ДТП (дорожньо-транспортна пригода);
- поділ спільного майна подружжя;
- про захист честі, гідності та ділової репутації;
- визнання права власності на самочинно збудоване нерухоме майно власником земельної ділянки.

1.2. Ухвалу суду про:

- оголошення перерви в судовому засіданні;
- закриття провадження у справі;
- зупинення судового розгляду справи;
- залишення позову без розгляду;

1.3. Заяву про допит позивача у якості свідка.

1.4. Протокол судового засідання у позовному провадженні.

1.5. Протокол про вчинення окремої процесуальної дії.

2. Моделювання ситуації: відвід судді.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Порядок та особливості проведення судового засідання в режимі відеоконференції.
2. Поняття та значення судового розгляду як центральної стадії провадження у справі. Нормативні межі цієї стадії позовного провадження цивільного судочинства.
3. Межі судового розгляду та строки розгляду цивільних справ і особливості їх обчислення.
4. Особливості судового розгляду окремих категорій справ.
5. Таємниця нарадчої кімнати.
6. Порядок закінчення провадження у справі та його способи.

Перелік питань для самоконтролю

1. Дайте поняття судового розгляду як стадії цивільного судочинства.
2. Якими є повноваження головуєчого у стадії судового розгляду?
3. Дайте поняття судового засідання та визначте його частини.
4. Які є підстави та наслідки відкладення розгляду цивільної справи?
5. Які є підстави і наслідки оголошення перерви в розгляді цивільної справи?
6. У чому полягає відмінність відкладення цивільної справи та перерви в її розгляді?
7. Які є підстави та правові наслідки зупинення провадження у справі?

Рекомендована література

Основна: [1, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [7, 8, 9, 14, 18]

Інформаційні ресурси Інтернет: [2, 3]

Міжнародні видання: [1]

Тема 15. Судові рішення. Заочний розгляд справи

План лекційного заняття

1. Поняття й види судових рішень.
2. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення.
3. Засоби усунення недоліків судового рішення судом, який його ухвалив.
4. Законна сила судового рішення.

5. Види ухвал суду першої інстанції.
6. Заочний розгляд справи.

План семінарського заняття

1. Поняття і види судових рішень, питання, які вирішує суд при винесенні рішення.
2. Негайне виконання, надання відстрочки і розстрочки виконання.
3. Усунення недоліків судового рішення судом, який його виніс.
4. Заочний розгляд справи.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Основні положення Постанови Пленуму Верховного Суду України від 18 грудня 2009 року «Про судові рішення у цивільній справі».
2. Судовий наказ як специфічна форма судового рішення.
3. Перегляд та оскарження заочного рішення.

Перелік питань для самоконтролю

1. Поняття судових рішень, їх види.
2. Яким вимогам повинно відповідати судові рішення?
3. Які є підстави для ухвалення додаткового рішення?
4. Які є підстави для роз'яснення рішення?
5. Які є підстави для виправлення описок та явних арифметичних помилок у судовому рішенні?
6. Охарактеризуйте законну силу судового рішення та його правові наслідки.
7. Які є особливості ухвал суду першої інстанції та їх види?

Рекомендована література

Основна: [1, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [9, 11, 13]

Інформаційні ресурси Інтернет: [2, 4]

Міжнародні видання: [3]

Тема 16. Окреме провадження

План лекційного заняття

1. Поняття та ознаки окремого провадження.
2. Порядок судового розгляду справ окремого провадження.
3. Особи, які можуть бути заявниками у справах окремого провадження.
4. Заінтересовані особи в справах окремого провадження.
5. Вступ в силу та оскарження рішень у справах окремого провадження.

План семінарського заняття

1. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання її недієздатною та поновлення цивільної дієздатності.
2. Обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх.
3. Надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
4. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
5. Розгляд судом справ про усиновлення.
6. Встановлення фактів, що мають юридичне значення.

План практичного заняття

1. Розробка проектів процесуальних документів.

Заява до суду щодо розгляду в суді справи:

- про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи;
- про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності;
- про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою;
- про усиновлення;
- про встановлення фактів, що мають юридичне значення;
- про відновлення права на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі;
- про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність;
- про визнання спадщини відумерлою;
- про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку;
- про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу;
- про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Аналіз судової практики в справах окремого провадження.
2. Підготовка презентації, доповіді на основі проаналізованого матеріалу з Єдиного державного реєстру судових рішень щодо ухвал про залишення заяви без розгляду, якщо під час розгляду справи у порядку окремого провадження виник спір про право.
3. Аналіз судової практики в справах про визнання фізичної особи недієздатною. Підстави, за наявності яких суд може розглянути таку справу без повідомлення й участі фізичної особи, щодо якої розглядається справа про визнання її недієздатною.
4. Аналіз судової практики в справах про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною, усиновлення та інші, в яких зобов'язані брати участь органи опіки та піклування. Форми участі в судовому процесі органів опіки та піклування. Порядок вирішення питання про звільнення опікуна чи піклувальника особи.
5. Підготовка презентації, доповіді на основі проаналізованого матеріалу з Єдиного державного реєстру судових рішень щодо розірвання шлюбу за заявою особи, засудженої до позбавлення волі. Представництво такої особи в суді під час розгляду справи у порядку окремого провадження.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Порядок призначення судово-психіатричної експертизи.
2. Дії суду в разі появи фізичної особи, яку було визнано безвісно відсутньою або оголошено померлою.
3. Особливості провадження у справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України.
4. Строк пред'явлення позову заявником до держателя втраченого цінного папера на пред'явника або векселя.
5. Особи, які можуть бути заявниками у справах про видачу обмежувального припису.
6. Процесуальний статус заінтересованих осіб у справах про видачу обмежувального припису.
7. Процесуальний порядок розгляду справи про видачу обмежувального припису.

Перелік питань для самоконтролю

1. Які є підстави обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною?
2. Якими є процесуальні особливості розгляду справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення дієздатності фізичної особи?

3. Які є підстави надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності?
4. Хто може бути заявником та заінтересованою особою у справах про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності?
5. Які є підстави визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою?
6. Які підготовчі дії має здійснити суддя до початку розгляду справи про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою?
7. Які є правові наслідки появи фізичної особи, яку було визнано безвісно відсутньою або оголошено померлою?
8. Визначте підстави та умови усиновлення.

Рекомендована література

Основна: [1, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [7, 8, 9, 14, 18]

Інформаційні ресурси Інтернет: [2]

Міжнародні видання: [4]

Змістовий модуль № 4

Провадження з перегляду судових рішень. Виконавче провадження

Тема 17. Апеляційне провадження

План лекційного заняття

1. Право на апеляційне оскарження та строки оскарження рішень суду першої інстанції.
2. Форма і зміст апеляційної скарги, порядок подання.
3. Підготовка справи до апеляційного розгляду, призначення до розгляду та порядок розгляду справи.
4. Повноваження суду апеляційної інстанції.

План практичного заняття

1. Перегляд справ в апеляційному порядку (схематичне відтворення етапів апеляційного провадження).
2. Підготовка проекту апеляційної скарги на рішення суду про зменшення розміру стягнених аліментів на малолітню дитину.
3. Аналіз в Єдиному державному реєстрі судових рішень ухвал різних судів апеляційної інстанції про відмову у відкритті апеляційного провадження. Підстави для відмови у відкритті апеляційного провадження.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Аналіз основних положень Постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2008 р. «Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку».
2. Суди апеляційної інстанції.
3. Ухвали, на які можуть бути подані скарги окремо від рішення суду.
4. Особливості розгляду справ апеляційним судом.
5. Порівняльна характеристика таких юридичних категорій: «апеляційний перегляд», «касаційний перегляд», «перегляд у зв'язку з виключними обставинами», «перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами».

Перелік питань для самоконтролю

1. Якою є природа апеляційного провадження?
2. Яким є порядок реалізації права апеляційного оскарження?
3. Чи мають особи, що не брали участі у розгляді справи, оскаржити рішення суду в апеляційному порядку?
4. Яким є порядок розгляду справи в суді апеляційної інстанції?
5. Які є підстави скасування судових рішень в апеляційному порядку?
6. За яких умов норми процесуального права тягнуть скасування судового рішення?
7. Законна сила рішень апеляційного суду.

Рекомендована література

Основна: [1, 6, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [5, 9, 13]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 3]

Міжнародні видання: [2]

Тема 18. Касаційне провадження

План лекційного заняття

1. Право та строки касаційного оскарження рішень суду.
2. Порядок подачі касаційної скарги та її зміст.
3. Попередній розгляд справи.
4. Повноваження суду касаційної інстанції.
5. Постанова суду касаційної інстанції.

План семінарського заняття

1. Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.
2. Підстави для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд або для продовження розгляду.
3. Підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення.
4. Підстави для скасування постанови суду апеляційної інстанції повністю або частково і залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині.
5. Підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Основні положення Постанови Пленуму Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику розгляду цивільних справ у касаційному порядку» від 14 червня 2012 р.
2. Доповнення, зміна або відкликання касаційної скарги або відмова від неї.
3. Судовий збір за подання касаційної скарги.
4. Обов'язковість вказівок, що містяться в постанові суду касаційної інстанції.

Перелік питань для самоконтролю

1. Якою є природа касаційного провадження?
2. Які особи є суб'єктами права касаційного оскарження та яким є порядок його здійснення?
3. Які судові акти визнаються об'єктами оскарження судових рішень у касаційному порядку?
4. Які існують етапи розгляду справи в суді касаційної інстанції?
5. Які існують підстави для скасування рішень судом касаційної інстанції?

6. У чому полягають процесуальні особливості перегляду судових ухвал у касаційному провадженні?
7. Чи можливий перегляд власного рішення судом касаційної інстанції?

Рекомендована література

Основна: [1, 6, 7, 8, 9, 10]
Допоміжна: [3, 5, 9, 13]
Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 3]
Міжнародні видання: [1]

Тема 19. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами

План лекційного заняття

1. Поняття і значення перегляду рішень, ухвал, наказів суду, що набрали законної сили у зв'язку з виключними та нововиявленими обставинами.
2. Підстави перегляду рішень, ухвал, наказів суду у зв'язку з виключними та нововиявленими обставинами.
3. Суди, що переглядають рішення і ухвали.
4. Форма і зміст заяви, про перегляд рішень, ухвал, що набрали законної сили, у зв'язку з виключними та нововиявленими обставинами та її розгляд.

План семінарського заняття

1. Поняття і значення перегляду рішень, ухвал, наказів суду.
2. Форма і зміст заяви про перегляд судового рішення.
3. Підстави перегляду судових рішень.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Основні положення Постанови Пленуму Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами» від 30 березня 2012 р.
2. Порядок оскарження ухвал чи рішень суду про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами.
3. Повноваження Верховного суду України під час перегляду судових рішень.
4. Відмінність перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами від апеляційного.

Перелік питань для самоконтролю

1. Які існують підстави перегляду судових рішень Верховним Судом України?
2. Які суб'єкти можуть звернутися до Верховного Суду України за переглядом судового рішення?
3. Які повноваження має Верховний Суд України при перегляді судових рішень?
4. Які існують підстави перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами?
5. Які судові акти можуть бути переглянуті у зв'язку з нововиявленими обставинами?
6. Зазначте вимоги закону щодо форми та змісту заяви про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
7. Визначте процесуальний порядок перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Рекомендована література

Основна: [1, 6, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [5, 9, 13]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2, 3]

Міжнародні видання: [3]

Тема 20. Виконавче провадження

План лекційного заняття

1. Загальна характеристика виконавчого провадження.
2. Учасники виконавчого провадження, їх права та обов'язки.
3. Органи примусового виконання судових постанов.
4. Загальні умови та порядок здійснення виконавчого провадження.
5. Заходи примусового виконання рішень.

План семінарського заняття

1. Поняття і значення виконання судових рішень. Примусове виконання судових рішень.
2. Звернення судових рішень до виконання. Виконавчі документи.
3. Державний та приватний судові виконавці. Зупинення виконання судового рішення.
4. Негайне виконання судових рішень.

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Підготовка доповіді на тему: «Виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню».
2. Підготовка звернення про примусове виконання судового рішення за поданим викладачем варіантом.
3. Підготовка повідомлення на одну з поданих тем: «Предмет та межі судового розгляду у провадженні щодо відновлення втраченого судового провадження»; «Вирішення питання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння особи».
4. Підготовка повідомлення на тему: «Добровільне виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу про стягнення грошових коштів».
5. Підготовка доповіді на тему: «Виконання рішення третейського суду».

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Відстрочка або розстрочка виконання, зміна способу і порядку виконання, поворот виконання.
2. Процесуальні строки пред'явлення виконавчих документів до виконання. Мирова угода в процесі виконання.
3. Порядок видачі дубліката виконавчого документа.
4. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.
5. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
6. Негайне виконання судових рішень.
7. Порядок вирішення питання про поворот виконання.

Перелік питань для самоконтролю

1. Визначте склад учасників виконавчого провадження.
2. Якими процесуальними правами та обов'язками наділені стягувач та боржник у виконавчому провадженні?
3. Якими повноваженнями наділений державний виконавець у виконавчому провадженні?

4. Які питання вирішуються у виконавчому провадженні судом?
5. Які виконавчі документи підлягають виконанню державною виконавчою службою чи приватним виконавцем?
6. Протягом якого строку можуть бути пред'явлені до виконання виконавчі документи?
7. За якими правилами визначається місце виконання рішення?
8. Які заходи примусового виконання передбачено чинним законодавством?

Рекомендована література

Основна: [1, 2, 6, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [13, 14, 15, 18, 26]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 4]

Міжнародні видання: [4]

Змістовий модуль № 5 Міжнародний цивільний процес

Тема 21. Цивільне судочинство з іноземним елементом

План лекційного заняття

1. Іноземні особи як суб'єкти цивільного процесуального права.
2. Особливості цивільного процесуального статусу іноземних осіб. Особливості їх вступу у процес.
3. Поняття та види міжнародної правової допомоги.
4. Провадження у справах за участю іноземних осіб.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Правовий статус фізичних осіб-іноземців, а також іноземних юридичних осіб, особливості процесуального становища іноземних держав у цивільному процесі.
2. Докази, що використовуються у цивільному процесі за участю іноземних осіб. Особливі вимоги до письмових доказів, складених іноземною мовою.
3. Механізм захисту прав людини Європейським судом з прав людини.
4. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.

Перелік питань для самоконтролю

1. Поняття іноземних осіб у міжнародному цивільному процесі.
2. Які процесуальні права та обов'язки мають іноземні особи у міжнародному цивільному процесі?
3. Як визначається процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб у міжнародному цивільному процесі?
4. Представництво іноземних осіб у міжнародному цивільному процесі.
5. Що таке судовий імунітет іноземної держави?
6. Яким є правовий статус дипломатичних представників іноземних держав та інших осіб, на яких поширюється судовий імунітет?
7. Поняття та види міжнародної підсудності.

Рекомендована література

Основна: [1, 2, 6, 7, 8, 9, 10]

Допоміжна: [2, 4, 9, 13, 17, 20]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2, 3]

Міжнародні видання: [2]

4. Критерії оцінювання

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, представлено в табл. 4.1.

Максимальна кількість балів отримана здобувачем вищої освіти на семінарському / практичному занятті становить 1,5 бали.

Виконання самостійної роботи, як правило, оцінюється під час проведення семінарського / практичного заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE (максимально до 5 балів).

Таблиця 4.1

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України»

Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (10,5 балів)										Контрольний захід №1 - 3	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (екзамен)
Загальна кількість балів за модулем №1													
Теми	Т. 1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т. 8	Т. 9	Т. 10			
Відповідь на семінарському (практичному) занятті		1,5	1,5	1,5		1,5	1,5	1,5	1,5				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи												
Модулі	Модуль 2 - (19,5 бали)										Контрольний захід №2 -3; №3 - 3		
Загальна кількість балів за модулем №2													
Теми	Т. 11	Т.12	Т.1 3	Т.14	Т.15	Т.16	Т.17	Т.18	Т.19	Т.20			
Відповідь на семінарському (практичному) занятті	1,5	Сем 1,5 Практ 1,5	1,5	Сем 1,5 Практ 1,5	1,5	Сем 1,5 Практ 1,5	1,5	1,5	1,5	1,5			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи												
Індивідуальна робота	6												
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5												

Заочна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (10 балів)										Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (екзамен)
Загальна кількість балів за модулем №1												
Теми	T.2	T.3	T.4	T.6	T.7	T.8	T.9					
Відповідь на семінарському (практичному) занятті								10				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи											
Модулі	Модуль 2 - (20 бали)										Контрольний захід - 10	
Загальна кількість балів за модулем №2												
Теми	T.11	T.12	T.13	T.14	T.15	T.16	T.17	T.18	T.19	T.20		
Відповідь на семінарському (практичному) занятті				10			10					
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи											
Індивідуальна робота	10											

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ (Денна форма навчання)

Таблиця 4.2

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських (практичних) заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
1,5 бали	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
1 бал	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання контрольних робіт

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 3 балів.

Таблиця 4.3

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	2
Тестовий блок	1
Всього	3

Таблиця 4.4

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	0,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Таблиця 4.5

Критерії оцінювання тестового блоку

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який повністю розкрив всі питання та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який розкрив сутність лише окремих питань та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	0,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який взагалі не розкрив сутність визначень.	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

У робочій програмі до тем 16, 20 зазначено форми виконання індивідуального завдання та пропонується орієнтовний перелік тем для його виконання.

Індивідуальна робота здійснюється у формі реферату, презентації, проекту процесуальних документів (позовна заява, судові рушення тощо), огляду судової практики або інших формах і оцінюється від 0 до 6 балів.

Індивідуальна робота може виконуватись у формі доповіді (реферату, презентації). Структура доповіді передбачає актуальність проблематики; мету доповіді; методи та результати і висновки. Доповідь має супроводжуватись презентацією. Обсяг доповіді до 10 стор. тексту.

Індивідуальна робота може виконуватись у формі підготовки проекту процесуальних документів (позовна заява, судові рушення тощо) за отриманою здобувачем фабулою відповідно до вимог ЦПК щодо форми та змісту такого документа.

Індивідуальна робота може виконуватись у формі ситуаційного завдання. Розв'язок ситуаційного завдання передбачає вступну частину, де аналізується зміст завдання. Основну частину, де викладається алгоритм розв'язку завдання з обов'язковим посиланням на норми законодавства та підзаконних нормативно-правових актів, судові прецеденти, практику ЄСПЛ. Заключну, де обґрунтовується вирішення проблеми і пропонується розв'язок завдання.

Індивідуальна робота може виконуватись у формі огляду судової практики. Здобувач вищої освіти здійснює: а) підбір матеріалів судової практики; б) аналіз матеріалів судової практики; в) визначає напрями вирішення судових спорів; г) виокремлює та узагальнює рішення судів; д) формулює висновки.

Таблиця 4.6

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
6-4	Послідовність, логічність написання реферату, а також підготовка презентації та, відповідно, її захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.
3-1	Послідовність, логічність написання реферату, але без презентації.
0	Не написано реферат та не зроблено презентацію по ньому.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ (Заочна форма навчання)

Таблиця 4.2

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських (практичних) заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
10-8 балів	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
7-3 бал	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
2-0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання контрольних робіт

Формою проміжного поточного контролю є контрольна робота, яка проводиться у письмовій формі та оцінюється від 0 до 10 балів.

Таблиця 4.3

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	5
Тестовий блок	5
Всього	10

Таблиця 4.4

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	3-4
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	1-2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Таблиця 4.5

Критерії оцінювання тестового блоку

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який повністю розкрив всі питання та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	5-4
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який розкрив сутність лише окремих питань та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	1-3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який взагалі не розкрив сутність визначень.	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

У робочій програмі до тем 16, 20 зазначено форми виконання індивідуального завдання та пропонується орієнтовний перелік тем для його виконання.

Індивідуальна робота здійснюється у формі реферату, презентації, проекту процесуальних документів (позовна заява, судові рушення тощо), огляду судової практики або інших формах і оцінюється від 0 до 10 балів.

Індивідуальна робота може виконуватись у формі доповіді (реферату, презентації). Структура доповіді передбачає актуальність проблематики; мету доповіді; методи та результати і висновки. Доповідь має супроводжуватись презентацією. Обсяг доповіді до 10 стор. тексту.

Індивідуальна робота може виконуватись у формі підготовки проекту процесуальних документів (позовна заява, судові рушення тощо) за отриманою здобувачем фабулою відповідно до вимог ЦПК щодо форми та змісту такого документа.

Індивідуальна робота може виконуватись у формі ситуаційного завдання. Розв'язок ситуаційного завдання передбачає вступну частину, де аналізується зміст завдання. Основну частину, де викладається алгоритм розв'язку завдання з обов'язковим посиланням на норми законодавства та підзаконних нормативно-правових актів, судові прецеденти, практику ЄСПЛ. Заключну, де обґрунтовується вирішення проблеми і пропонується розв'язок завдання.

Індивідуальна робота може виконуватись у формі огляду судової практики. Здобувач вищої освіти здійснює: а) підбір матеріалів судової практики; б) аналіз матеріалів судової практики; в) визначає напрями вирішення судових спорів; г) виокремлює та узагальнює рішення судів; д) формулює висновки.

Таблиця 4.6

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
10-8	Послідовність, логічність написання реферату, а також підготовка презентації та, відповідно, її захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.
1-7	Послідовність, логічність написання реферату, але без презентації.
0	Не написано реферат та не зроблено презентацію по ньому.

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку (табл.4.7)

Таблиця 4.7

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен	Залік

90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вмє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вмє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктив но-варіативний)	добре	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вмє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	середній (репродуктивний)	задовільно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	Не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.			

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

5. Засоби оцінювання

При вивченні навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України» використовуються наступні засоби оцінювання:

- екзамен;
- тести;
- підготовка процесуальних документів;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань (дебати, проектування судового засідання тощо).

1. **Форми та перелік питань до поточного та підсумкового контролю**

6.1. **Перелік питань до поточного контролю у формі МКР 1.**

1. Поняття цивільного процесуального права і його значення.
2. Місце цивільного процесу в правовій системі України.
3. Метод цивільного процесу.
4. Система цивільного процесу.
5. Джерела цивільного процесу.
6. Цивільне судочинство і його стадії.
7. Цивільна процесуальна форма.
8. Поняття принципів і їх значення в системі цивільного процесу
9. Система принципів і їх класифікація в цивільному процесі.
10. Колегіальність і одноособовість розгляду цивільних справ як один із принципів цивільного процесу.
11. Незалежність суддів і підкорення їх закону як один із принципів цивільного процесу.
12. Доступність судового захисту цивільних справ як один з принципів цивільного процесу.
13. Принципи, закріплені законодавством України про судочинство.
14. Диспозитивність як один із принципів судочинства.
15. Об'єктивна істина як один із принципів судочинства.
16. Змагальність як один із принципів судочинства.
17. Поняття сторін, їх процесуальні права і обов'язки.
18. Підстави і передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
19. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.
20. Цивільна процесуальна правоздатність і дієздатність.
21. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.
22. Об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
23. Процесуальна співучасть.
24. Заміна неналежної сторони.
25. Процесуальне правонаступництво.
26. Треті особи в цивільному процесі.
27. Завдання органів прокуратури в цивільному процесі.
28. Підстави, процесуальні форми й види участі прокурора в цивільному процесі.
29. Участь прокурора в цивільному процесі у суді першої інстанції.
30. Мета, підстави й процесуальні форми участі в цивільному процесі органів державного управління, профспілок і т.д.
31. Право сторони на витребування доказів.
32. Поняття та значення представництва.
33. Види представництва
34. Повноваження представника в цивільному процесі.
35. Поняття і значення процесуальних строків.
36. Види процесуальних строків.
37. Обчислення процесуальних строків.
38. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.
39. Заходи процесуального примусу.
40. Поняття, види і загальні правила цивільної юрисдикції.
41. Поняття та види підсудності.
42. Родова підсудність.
43. Територіальна підсудність та її види.

44. Правові наслідки порушення правил підсудності. Передача справи з одного суду до іншого.
45. Поняття та види судових витрат.
46. Судовий збір.
47. Витрати, пов'язані з розглядом справи.
48. Звільнення від сплати судових витрат.
49. Поняття судового доказування та його мета
50. Поняття судових доказів і класифікація судових доказів.
51. Предмет доказування.
52. Судові доручення зі збирання доказів.
53. Документи, що стверджують повноваження представника в цивільному процесі.
54. Засоби доказування.
55. Забезпечення доказів.

6.2. Перелік питань до поточного контролю у формі МКР 2.

1. Поняття позову і суть позовного провадження.
2. Елементи позову.
3. Види позовів.
4. Право на позов.
5. Реалізація права на пред'явлення позову.
6. Об'єднання та роз'єднання позовів.
7. Процесуальні засоби, що забезпечують захист інтересів відповідача.
8. Зміни в позовному спорі.
9. Забезпечення позову.
10. Відкриття провадження у справі.
11. Процесуальний порядок провадження у справі до судового розгляду.
12. Судові виклики і повідомлення.
13. Значення стадії судового розгляду цивільних справ.
14. Підготовчий етап судового засідання.
15. Розгляд справи по суті в судовому засіданні.
16. Судові дебати в судовому засіданні
17. Постановлення та проголошення рішення в судовому засіданні.
18. Відкладення розгляду справи.
19. Зупинення провадження у справі.
20. Залишення заяви без розгляду.
21. Закриття провадження у справі.
22. Протокол судового засідання.
23. Заочний розгляд справи.
24. Поняття і види судових рішень.
25. Суть судового рішення і вимоги, яким має відповідати судове рішення.
26. Негайне виконання судового рішення, визначення порядку виконання, надання відстрочки і розстрочки виконання.
27. виправлення недоліків рішення судом, що його постановив.
28. Законна сила судового рішення.
29. Ухвали суду першої інстанції.
30. Характеристика справ окремого провадження.
31. Особи, які беруть участь у справах і процесуальний порядок розгляду справ окремого провадження.
32. Визнання громадянина обмежено дієздатним або недієздатним.
33. Визнання громадянина безвісно відсутнім або оголошення його померлим.
34. Установлення неправильності запису в актах цивільного стану.

35. Установлення фактів, що мають юридичне значення.
36. Відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника.

6.3. Перелік питань до поточного контролю у формі МКР 3.

1. Право на апеляційне оскарження та строки оскарження рішень суду першої інстанції.
2. Форма і зміст апеляційної скарги, порядок подання.
3. Підготовка справи до апеляційного розгляду, призначення до розгляду та порядок розгляду справи.
4. Повноваження суду апеляційної інстанції.
5. Право та строки касаційного оскарження рішень суду.
6. Порядок подачі касаційної скарги та її зміст.
7. Попередній розгляд справи.
8. Повноваження суду касаційної інстанції.
9. Постанова суду касаційної інстанції.
10. Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.
11. Підстави для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд або для продовження розгляду.
12. Підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення.
13. Підстави для скасування постанови суду апеляційної інстанції повністю або частково і залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині.
14. Підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині.
15. Поняття і значення перегляду рішень, ухвал, наказів суду, що набрали законної сили у зв'язку з виключними та нововиявленими обставинами.
16. Підстави перегляду рішень, ухвал, наказів суду у зв'язку з виключними та нововиявленими обставинами.
17. Суди, що переглядають рішення і ухвали.
18. Форма і зміст заяви, про перегляд рішень, ухвал, що набрали законної сили, у зв'язку з виключними та нововиявленими обставинами та її розгляд.
19. Загальна характеристика виконавчого провадження.
20. Учасники виконавчого провадження, їх права та обов'язки.
21. Органи примусового виконання судових постанов.
22. Загальні умови та порядок здійснення виконавчого провадження.
23. Заходи примусового виконання рішень.
24. Відстрочка або розстрочка виконання, зміна способу і порядку виконання, поворот виконання.
25. Процесуальні строки пред'явлення виконавчих документів до виконання. Мирова угода в процесі виконання.
26. Порядок видачі дубліката виконавчого документа.
27. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.
28. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
29. Негайне виконання судових рішень.
30. Порядок вирішення питання про поворот виконання.
31. Відновлення втраченого судового провадження.
32. Іноземні особи як суб'єкти цивільного процесуального права.
33. Особливості цивільного процесуального статусу іноземних осіб. Особливості їх вступу у процес.

34. Поняття та види міжнародної правової допомоги.
35. Провадження у справах за участю іноземних осіб.
36. Підсудність судам України цивільних справ з іноземним елементом.
37. Угоди про правову допомогу у цивільних справах.
38. Виконання судових доручень іноземних судів
39. Провадження у справах за участю іноземних осіб.

6.4. Перелік питань до підсумкового контролю

1. Поняття цивільного процесуального права і його значення.
2. Місце цивільного процесу в правовій системі України.
3. Метод цивільного процесу.
4. Система цивільного процесу.
5. Джерела цивільного процесу.
6. Цивільне судочинство і його стадії.
7. Цивільна процесуальна форма.
8. Поняття принципів і їх значення в системі цивільного процесу
9. Система принципів і їх класифікація в цивільному процесі.
10. Колегіальність і одноособовість розгляду цивільних справ як один із принципів цивільного процесу.
11. Незалежність суддів і підкорення їх закону як один із принципів цивільного процесу.
12. Доступність судового захисту цивільних справ як один з принципів цивільного процесу.
13. Принципи, закріплені законодавством України про судочинство.
14. Диспозитивність як один із принципів судочинства.
15. Об'єктивна істина як один із принципів судочинства.
16. Змагальність як один із принципів судочинства.
17. Поняття сторін, їх процесуальні права і обов'язки.
18. Підстави і передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
19. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.
20. Цивільна процесуальна правоздатність і дієздатність.
21. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.
22. Об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
23. Процесуальна співучасть.
24. Заміна неналежної сторони.
25. Процесуальне правонаступництво.
26. Треті особи в цивільному процесі.
27. Завдання органів прокуратури в цивільному процесі.
28. Підстави, процесуальні форми й види участі прокурора в цивільному процесі.
29. Участь прокурора в цивільному процесі у суді першої інстанції.
30. Мета, підстави й процесуальні форми участі в цивільному процесі органів державного управління, профспілок і т.д.
31. Право сторони на витребування доказів.
32. Поняття та значення представництва.
33. Види представництва
34. Повноваження представника в цивільному процесі.
35. Поняття і значення процесуальних строків.
36. Види процесуальних строків.
37. Обчислення процесуальних строків.
38. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.
39. Заходи процесуального примусу.

40. Поняття, види і загальні правила цивільної юрисдикції.
41. Поняття та види підсудності.
42. Родова підсудність.
43. Територіальна підсудність та її види.
44. Правові наслідки порушення правил підсудності. Передача справи з одного суду до іншого.
45. Поняття та види судових витрат.
46. Судовий збір.
47. Витрати, пов'язані з розглядом справи.
48. Звільнення від сплати судових витрат.
49. Поняття судового доказування та його мета
50. Поняття судових доказів і класифікація судових доказів.
51. Предмет доказування.
52. Судові доручення зі збирання доказів.
53. Документи, що стверджують повноваження представника в цивільному процесі.
54. Засоби доказування.
55. Забезпечення доказів.
56. Поняття позову і суть позовного провадження.
57. Елементи позову.
58. Види позовів.
59. Право на позов.
60. Реалізація права на пред'явлення позову.
61. Об'єднання та роз'єднання позовів.
62. Процесуальні засоби, що забезпечують захист інтересів відповідача.
63. Зміни в позовному спорі.
64. Забезпечення позову.
65. Відкриття провадження у справі.
66. Процесуальний порядок провадження у справі до судового розгляду.
67. Судові виклики і повідомлення.
68. Значення стадії судового розгляду цивільних справ.
69. Підготовчий етап судового засідання.
70. Розгляд справи по суті в судовому засіданні.
71. Судові дебати в судовому засіданні
72. Постановлення та проголошення рішення в судовому засіданні.
73. Відкладення розгляду справи.
74. Зупинення провадження у справі.
75. Залишення заяви без розгляду.
76. Закриття провадження у справі.
77. Протокол судового засідання.
78. Заочний розгляд справи.
79. Поняття і види судових рішень.
80. Суть судового рішення і вимоги, яким має відповідати судове рішення.
81. Негайне виконання судового рішення, визначення порядку виконання, надання відстрочки і розстрочки виконання.
82. Виправлення недоліків рішення судом, що його постановив.
83. Законна сила судового рішення.
84. Ухвали суду першої інстанції.
85. Характеристика справ окремого провадження.
86. Особи, які беруть участь у справах і процесуальний порядок розгляду справ окремого провадження.
87. Визнання громадянина обмежено дієздатним або недієздатним.
88. Визнання громадянина безвісно відсутнім або оголошення його померлим.

89. Установлення неправильності запису в актах цивільного стану.
90. Установлення фактів, що мають юридичне значення.
91. Відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника.
92. Право апеляційного оскарження рішень, ухвал суду першої інстанції та процесуальний порядок його реалізації .
93. Підготовка і розгляд справи судом апеляційної інстанції.
94. Повноваження суду апеляційної інстанції.
95. Апеляційне оскарження і перевірка ухвал суду першої інстанції.
96. Рішення і ухвали суду апеляційної інстанції.
97. Суть і значення касаційного оскарження і перевірки рішень і ухвал суду першої та апеляційної інстанції.
98. Право касаційного оскарження рішень і ухвал суду та процесуальний порядок його реалізації
99. Розгляд касаційних скарг колегією суддів.
100. Повноваження суду касаційної інстанції.
101. Поняття наказного провадження та порядок звернення до суду.
102. Процесуальний порядок розгляду заяви в наказному провадженні.
103. Порядок звернення судових рішень до виконання.
104. Вирішення судом питань, пов'язаних із виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб).
105. Поворот виконання.
106. Звернення із клопотанням про визнання і виконання рішення суду України за кордоном.

7. Рекомендована література

Основна:

1. Васильєв С. В. Цивільний процес України : навч. посіб. К. : Алерта. 2019. 506 с.
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015
3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. // ВВРУ. 2012. № 34. Ст. 62.
5. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 р. № 3674-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 р. № 2453-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
7. Цивільний процесуальний кодекс України // ВВР, 2004, №40-41, 42, ст. 492
8. Цивільний процес: навч. посіб. для здобувачів вищ.освіти. [К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Х. : Право. 2017. 234 с.
9. Цивільне процесуальне право України: підручник за ред. д.ю.н. М. М. Ясинка. Том 1. Київ: Алерта. 2021. 330 с.
10. Цивільне процесуальне право України: підручник за ред. д.ю.н. М. М. Ясинка. Том 2. Київ: Алерта. 2021. 572 с.

Допоміжна:

1. Бичкова С. С. Форми спеціального законодавчого інтересу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету позову URL: <http://kia.court.gov.ua/sud2690/1j/4q/48705/>.
2. Бобрик В.І. Європейське наказне провадження як основа для оптимізації цивільного судочинства в Україні. Право і суспільство. 2015. № 3. С.42-48.
3. Войтовський В.С. Повноваження суду касаційної інстанції у цивільному процесі. Судова апеляція. 2013. №2. С.102-106.
4. Галущенко Г.В. Іноземне право в суді: "право" чи "факт". Бюлетень Міністерства юстиції України. 2013. № 5. С.17-21.
5. Дяченко С.В., Чорна А.І. Розгляд цивільних справ у судовому засіданні в режимі відеоконференції як складник доступу до правосуддя. 2021. Юридичний електронний журнал. Вип.4. С.289-292.
6. Зеленьяк А.С. Оцінка речових доказів у цивільному процесі. Адвокат. 2014. №5. С.40-43.
7. Інструкція про порядок роботи з технічними засобами фіксування судового процесу (судового засідання): Наказ Державної судової адміністрації України від 20 вересня 2012 р. URL: [court.gov.ua/userfiles/Instrukciya\(5\).doc](http://court.gov.ua/userfiles/Instrukciya(5).doc)
8. Курило М.П. Щодо необхідності подовження окремих процесуальних строків. Часопис Київського університету права. 2013. №3. С.167-170.
9. Курс цивільного процесу: підруч. [В. В. Комаров [та ін]; ред. В. В. Комаров. Х.: Право. 2011. 1352 с.
10. Кучер Т.М. Правова природа письмових доказів у цивільному процесі України. Часопис Київського університету права. 2013. №1. С.171-174.
11. Навроцька Ю. Заочний розгляд справи в цивільному процесі: моногр. К.: Юрінком Інтер. 2009. 192 с.
12. Наказне провадження в цивільному процесі: монографія. За заг. ред. В. І. Бобрика. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України. 2011. 203 с.

13. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України: станом на 01.01.2012 р. За заг. ред. В.В. Богатиря. Київ: Професіонал. 2012. 752 с.
14. Позовне провадження: моногр. [В. В. Комаров, Д. Д. Луспенник, П. І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова]. Х. : Право. 2011. 552 с.
15. Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17.10.2014 р. № 11.
16. Про застосування судами законодавства про судові витрати у цивільних справах постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17.10.2014 р. № 10: за станом на 25 верес. 2015 р. (із змінами).
17. Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19.12.2014 р. № 13.
18. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції: постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 червня 2009 р. №2. База даних «Законодавство України» . ВСУ України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09>
19. Про застосування судами окремих норм Сімейного кодексу України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 травня 2006 р. №3. База даних «Законодавство України». ВСУ України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-06>
20. Про міжнародні договори: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
21. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
22. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
23. Рябченко Ю.Ю. Межі доказування в сучасному цивільному процесі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2020.
24. Самілик Л.О., Головченко С.В. Судовий захист цивільних прав у соціальній державі. Судова практика. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2021. Вип.5. С.97-102.
25. Самілик Л.О., Огнев'юк Т.В. Стандарти доказування у цивільному судочинстві. Нове українське право. 2022. Вип.2. С.80-86.
26. Світлична Г.О. Законне представництво у цивільному судочинстві. Вісник Верховного Суду України. 2013. 10 (158). С.34-41.
27. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
28. Хотинська-Нор О. Принципи змагальності та диспозитивності як вихідні засади цивілістичного процесу України. Вісник Вищого Адміністративного Суду України. 2014. №1. С. 28-33.
29. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Інформаційні ресурси Інтернет:

1. Національна асоціація адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua>
- 2.Офіційний веб-портал Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>
- 3.Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua>
- 4.Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>

Міжнародні видання:

1. The European Court of Human Rights «Gase of Fomin v. Moldova»: Judgment 11 October 2011. URL: <http://echr.ketse.com/doc/36755.06-en-20111011/view/>
2. Court of Justice of the European Union. Judgment in Case C-527/15 Stichting Brein.Luxembourg.2017.<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-04/cp170040en.pdf>
3. Order of the Court (Ninth Chamber) of 21 October 2014. BestWater International GmbH v Michael Mebes and Stefan Potsch. Reference for a preliminary ruling: Bundesgerichtshof Germany. Case C-348/13. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30dd686601a5fb c84eeaaa5eeecb701ad>
4. Shtefan Olena. The subject of proof in copyright cases in Ukrainian theory and practice of civil proceeding// Review of comparative law. Volume XIX. 2014. P. 77-98.

